

کووید-۱۹ و نحوه حمایت از صادرات در سایر کشورها

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی استان تهران

معاونت بررسی‌های اقتصادی

تهیه کننده: مهسا رجبی نژاد

ناظر: عاطفه قاسمیان

واحد گردآوری و تحلیل آمارهای اقتصادی

معاونت بررسی‌های اقتصادی

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

مهر ۱۳۹۹

از طریق ایمیل زیر می‌توانید پیشنهادهای و نظرات اصلاحی خود را به واحد مربوطه منعکس نمایید:

Economic.tccim@gmail.com

استفاده از مطالب این گزارش با ذکر منبع بلامانع است.

چکیده

کشورهای عضو کارگروه اعتبار صادراتی و ضمانت اعتبار سازمان OECD، طی نظرسنجی که توسط این سازمان انجام شده، به معرفی اقداماتی که برای تسهیل صادرات و حمایت از صادرکنندگان پس از بروز بحران کووید-۱۹ انجام داده‌اند، پرداخته‌اند. بر اساس نتایج این نظرسنجی، اقدامات متعددی برای رفع شکاف‌های مالی از جمله افزایش ظرفیت برای حمایت از موسسات اعتبار صادراتی، گسترش برنامه‌های سرمایه در گردش، معرفی تسهیلات جدید برای حمایت از صادرات و صادرکنندگان و به کارگیری انعطاف بیشتر نسبت به شرایط و ضوابط رسمی پشتیبانی، انجام شده است که در ادامه با جزئیات بیشتری مورد بررسی قرار می‌گیرد و اقدامات حمایتی برخی کشورهای منتخب شرح داده می‌شود.

اعضای کارگروه اعتبار صادراتی و ضمانت اعتبار (ECG)، اقداماتی را در سطح ملی برای تسهیل صادرات و حمایت از صادرکنندگان انجام داده‌اند که طی نظرسنجی که توسط OECD انجام شده، اقدامات آنها استخراج شده است. از ۳۱ آگوست ۲۰۲۰، ۲۳ کشور عضو این کارگروه (استرالیا، اتریش، کانادا، جمهوری چک، دانمارک، فنلاند، فرانسه، آلمان، مجارستان، ژاپن، کره جنوبی، لتونی، لوکزامبورگ، مکزیک، هلند، نروژ، لهستان، اسلواکی، اسپانیا، سوئد، سوئیس، ترکیه و ایالات متحده آمریکا) در این نظرسنجی شرکت کردند که نتایج آن در این گزارش ارائه شده است.

مروری بر اقدامات صورت گرفته

➤ پاسخ‌های ارائه شده در نظرسنجی نشان می‌دهد اعضای کارگروه اعتبار صادراتی و ضمانت اعتبار در جهت رفع شکاف‌های مالی از جمله افزایش ظرفیت برای حمایت از موسسات اعتبار صادراتی^۱، گسترش برنامه‌های سرمایه در گردش، معرفی تسهیلات جدید برای حمایت از صادرات و صادرکنندگان و به کارگیری انعطاف بیشتر نسبت به شرایط و ضوابط رسمی پشتیبانی، انجام داده‌اند.

جدول ۱. اقدامات انجام شده توسط موسسات اعتبار صادراتی در پاسخ به بیماری همه‌گیر کووید-۱۹

گروه کلی	زیرگروه	جزئیات اقدامات
اصلاح شرایط و ضوابط رسمی پشتیبانی	انعطاف در بازپرداخت	- به تعویق انداختن بازپرداخت وام - تمدید شرایط وام - بازسازی وام (تغییر نرخ بهره و یا کاهش مبالغ بازپرداخت ماهانه)
	انعطاف نرخ بهره و کارمزد	- چشم‌پوشی از کلیه هزینه‌های مازاد از جمله کارمزدهای قانونی و اسناد - چشم‌پوشی از بهره و کارمزدهای معوقه - کاهش کارمزدهای صادرکنندگان در صورت تقاضای جدید برای پوشش بیمه
تغییرات پوشش ریسک	تغییرات در حق بیمه	تخفیف در حق بیمه برای بنگاه‌های کوچک و متوسط (SMEها)
	تغییرات پوشش ریسک	- توسعه تسهیلات کوتاه‌مدت برای ریسک‌های بازار (اتحادیه اروپا)
		- تمایل به پذیرش ریسک بیشتر نسبت به گذشته در زمان ارزیابی درخواست‌های جدید پوشش ریسک خریداران

¹ Export Credits and Credit Guarantees

² Export Credit Agencies

³ Small and Medium Sized Enterprises

جزئیات اقدامات	زیرگروه	گروه کلی
-افزایش درصد پوشش ریسک	انعطاف‌پذیری مطالبات	
-کوتاه شدن دوره انتظار مطالبات		
-تسریع در پرداخت مطالبات (بناگاه‌های کوچک و متوسط)		
-تمدید مدت ضمانت توافقی‌نامه‌های پیش‌تامین مالی ضمانت صادرات ^۴		
-انعطاف در مقررات ملی ^۵		
	تغییر محتوای ملی	
	انعطاف‌پذیری برای فسخ	
	افزایش تسهیلات	سرمایه در گردش
افزایش پوشش	تغییرات پوشش ریسک	
-تمدید دوره بازپرداخت وام‌ها -تمدید مدت زمان برای ایفای تعهدات صادراتی	انعطاف‌پذیری در بازپرداخت	
افزایش محدودیت‌های قانونی موسسات اعتبار صادراتی، برنامه‌های ویژه مورد حمایت دولت و غیره		افزایش ظرفیت
	تسهیلات بیمه یا ضمانت	تسهیلات جدید
	برنامه‌های اعطای وام مستقیم	
-پردازش سریع‌تر درخواست‌ها	انعطاف در برنامه‌ها	سایر
-خدمات با تخفیف (خدمات تحقیقات اعتباری)		
تمدید مهلت مقرر برای ارائه اسناد و گزارشات مالی	انعطاف در مستندسازی	
	طرح‌های بیمه اتکایی با بیمه‌های خصوصی	

منبع: OECD

➤ براساس این نظرسنجی، اقدامات با هدف ایجاد انعطاف بیشتر در شرایط و ضوابط رسمی پشتیبانی، بیشترین فراوانی اقدامات را در بین اعضا داشته است. اگرچه به نظر می‌رسد بسیاری از اقدامات بر معاملات فعلی (مانند تعویق موعد مقرر و انعطاف در سیاست‌های مربوط به مطالبات و بازپرداخت‌ها) متمرکز شده است، اما برخی از آنها همچنین به سمت معاملات بالقوه جدید (افزایش پوشش ریسک، انعطاف در پیش‌پرداخت) هدایت می‌شوند. علاوه بر این، اقداماتی به‌منظور

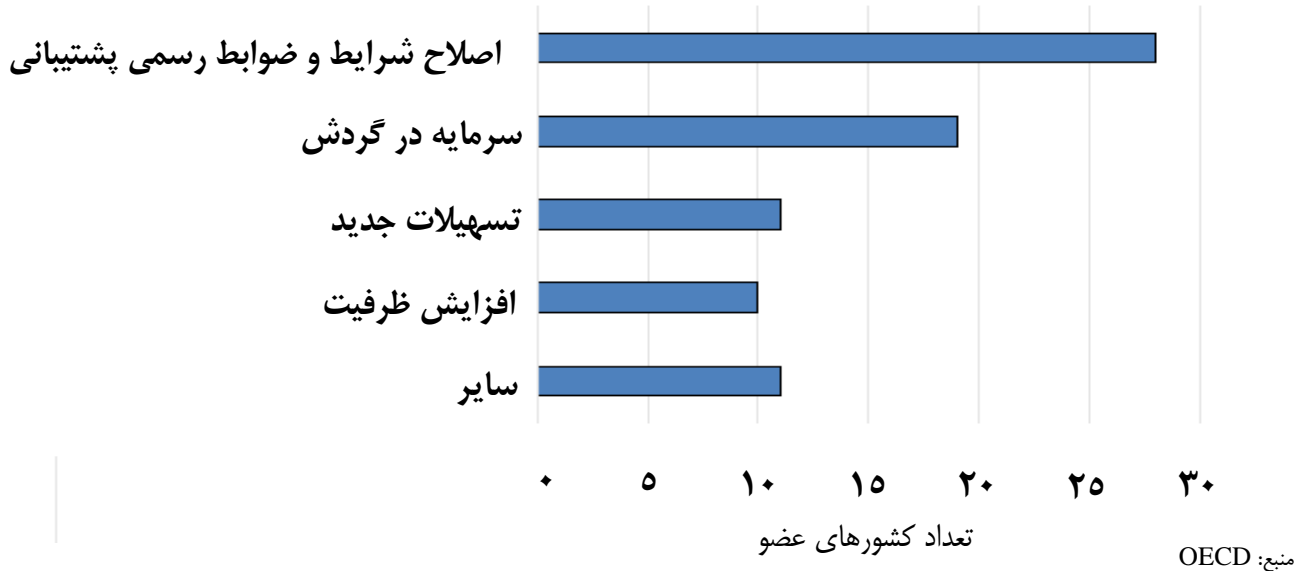
⁴ Export Pre-Financing Guarantee Agreements

^۵ مقررات مربوط به الزام داخلی بودن و نحوه اطمینان‌یابی از مبدأ تولید کالا

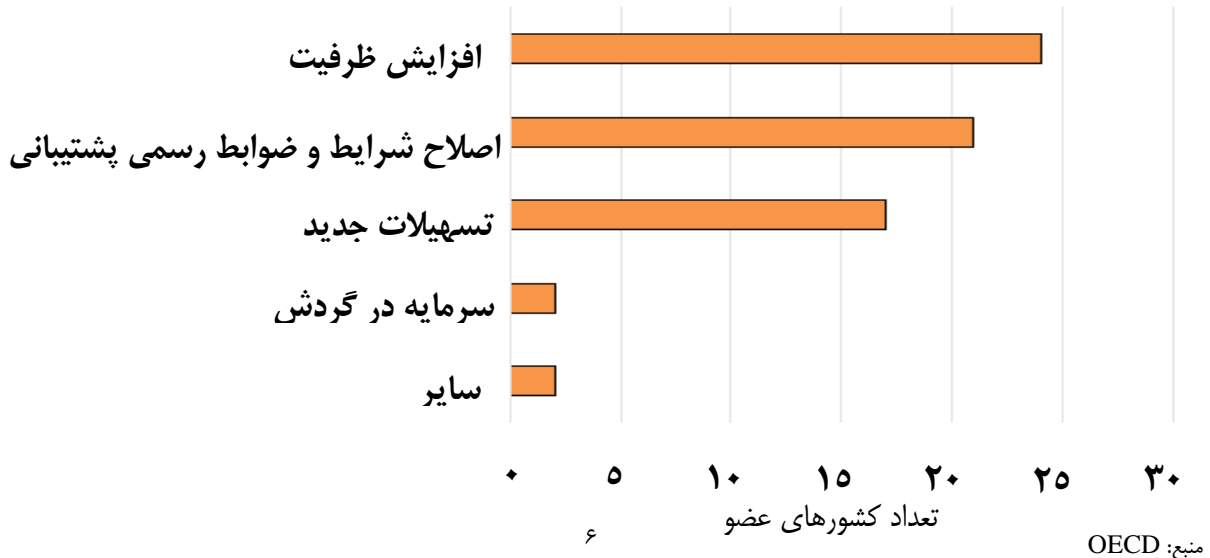
افزایش میزان دسترسی به تامین سرمایه در گردش (اجرای برنامه‌های جدید، گسترش برنامه‌های موجود) به منظور پاسخ به شوک عرضه توسط بسیاری از اعضا انجام شده است.

➤ مطابق نمودار ۱ و ۲، به نظر می‌رسد ماهیت اقدامات انجام شده در مقایسه با اقدامات انجام شده در پاسخ به بحران مالی جهانی ۲۰۰۸-۲۰۰۹، در مسیر متفاوتی قرار گرفته است. با این حال، ممکن است با گذشت زمان و پیشرفت در نحوه ارزیابی تاثیر اقدامات مهار همه‌گیری کووید-۱۹، اقدامات به مسیر دیگری هدایت شوند. در واقع، طبق این نظرسنجی، ۱۰ موسسه اعتباری صادراتی عضو (از ۲۷ عضو پاسخ داده شده) گزارش داده‌اند که بررسی و تبادل نظر بیشتر می‌تواند منجر به اشکال جدیدی از پشتیبانی رسمی در موسسات مربوطه شود.

نمودار ۱. ماهیت اقدامات انجام شده توسط کشورهای عضو OECD در پاسخ به بیماری همه گیر کووید-۱۹

نمودار ۲. ماهیت اقدامات انجام شده توسط کشورهای عضو OECD در پاسخ به بحران مالی جهانی ۲۰۰۸-۲۰۰۹

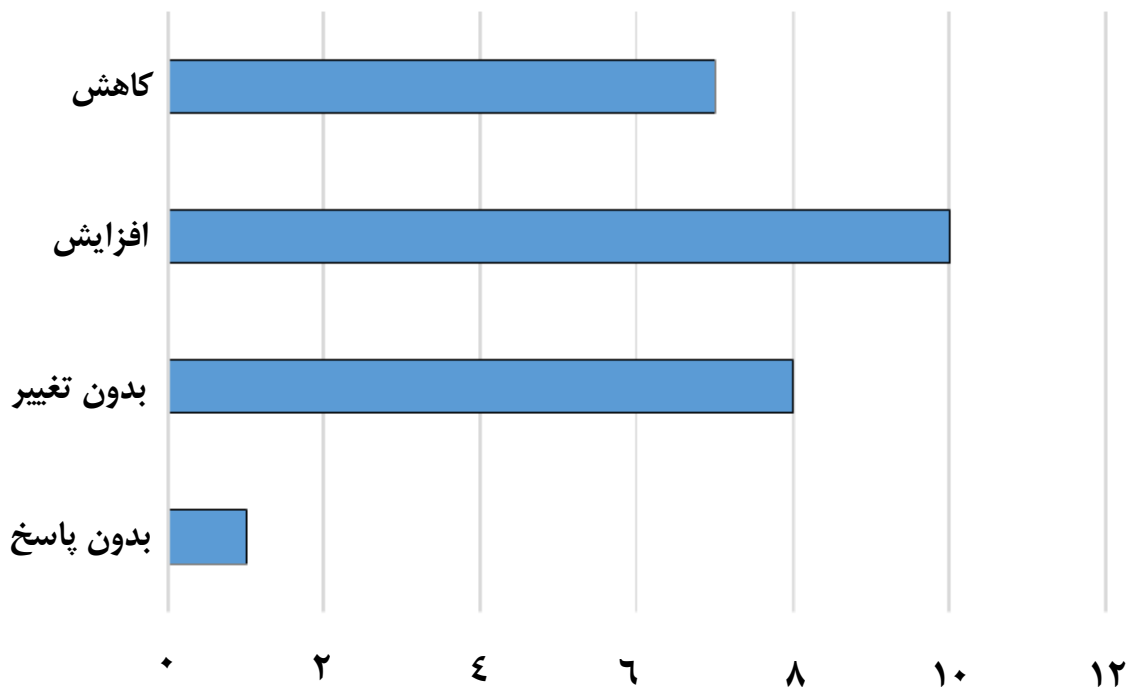
- پاسخ‌های این نظرسنجی همچنین نشان می‌دهد موسسات اعتبار صادراتی و دولت‌ها تلاش خود را بر بنگاه‌های کوچک و متوسط صادرکننده متمرکز کرده‌اند که به ویژه در این بحران آسیب‌پذیرتر هستند. این تلاش‌ها شامل اقداماتی برای تسهیل تامین مالی داخلی (سرمایه در گردش) برای پوشش هزینه تهیه نهاده‌های موردنیاز برای تولید کالاهای صادراتی و همچنین تامین مالی تجاری صادرکنندگان برای حمایت از صادرات آنها به خریداران خارجی می‌شود.
- همچنین، پاسخ‌های نظرسنجی نشان می‌دهد که موسسات اعتبار صادراتی تصمیم گرفته‌اند اقدامات گوناگون انجام شده را به سمت بخش خاصی هدایت نکنند. با این حال، برخی از این موسسات در حال انجام اقدامات هدفمندی برای کمک به بخش‌هایی هستند که بیشترین آسیب را دیده‌اند، از جمله بخش حمل و نقل هوایی و کشتی‌های مسافربری (جایی که بسیاری از موسسات اعتبار صادراتی با وام گیرندگان برای سازماندهی بازپرداخت‌ها در معاملات در حال همکاری هستند).
- در نهایت، به نظر نمی‌رسد که با توجه به پاسخ‌های دریافت شده، مقررات و ترتیبات مربوط به فعالیت موسسات اعتبار صادراتی یا ضمانت صادرات، مانعی برای حمایت رسمی برای تسهیل صادرات یا حمایت از صادرکنندگان در این دوره از بحران تلقی شود و در همین ارتباط فقط سه موسسه اعتبار صادراتی شرکت‌کننده در نظرسنجی نشان دادند که مقررات فعلی (به طور خاص: مقررات پیش پرداخت، برنامه‌های بازپرداخت و مقررات مربوط به کمک‌های برابر) مشکلاتی را برای حمایت از صادرات در دوره بحران سلامت کرونا، ایجاد کرده است.

تأثیر بیماری همه‌گیر کووید-۱۹ بر کسب‌وکار آژانس‌های ضمانت صادرات اعتباری

- اگرچه هنوز بسیار زود است که موسسات اعتبار صادرات و دولت‌ها به تفصیل در رابطه با تأثیر همه‌گیری کووید-۱۹ را بر کسب‌وکارهای خود اظهارنظر کنند ولی طی نظرسنجی اخیر اطلاعاتی را در مورد تأثیر فوری آن، ارائه کرده‌اند.
- طبق این نظرسنجی، در اکثر موسسات اعتبار صادراتی، ویروس کووید-۱۹ تأثیر منفی سریعی را بر فعالیت این موسسات و این کسب و کارها نداشته است. در واقع، ۱۸ موسسه گزارش داده‌اند که از ابتدای بحران، سطح مشاغل آنها یا افزایش یافته یا ثابت مانده است؛ این در حالی که ۷ موسسه از کاهش سطح مشاغل خبر داده‌اند (نمودار ۳).

⁶ tied aid disciplines

نمودار ۳. تغییرات گزارش شده توسط موسسات اعتبار صادراتی از سطح کسب‌وکارهای خود

منبع: OECD

➤ علاوه بر این، طبق نظرسنجی، اکثر موسسات اعتبار صادراتی بلافاصله پس از همه‌گیری کووید-۱۹ شاهد افزایش دعاوی و مطالبات نبودند و تنها ۷ موسسه عضو (از ۲۷ عضو) افزایش مطالبات را گزارش کرده‌اند.

اقدامات بعدی

➤ در نظر است اعضای کارگروه اعتبار صادراتی و ضمانت اعتبار اطلاعات ارائه شده مربوط به اعتبار صادراتی و همه‌گیری کووید-۱۹ را در مقاطع زمانی مناسب بروزرسانی کنند.

پاسخ اعضای کارگروه اعتبار صادراتی و ضمانت اعتبار در کشورهای منتخب به نظرسنجی در خصوص اعتبار صادراتی و همه‌گیری کووید-۱۹

کشور	نام موسسه اعتبار صادراتی	نوع اقدامات	کوتاه‌مدت / میان مدت و یا بلند مدت/هر دو	آیا محدود به بخش‌های خاصی است؟	آیا محدود به صادرکنندگان خاصی است؟	جزئیات اقدامات اتخاذ شده
 اتریش	OeKB	تسهیلات جدید				دولت اتریش طرح کمک نقدینگی ۱۵ میلیارد یورویی را تنظیم کرده که شامل ارائه ضمانت‌های دولتی برای وام‌ها است. در همین ارتباط سازوکار مالی مخصوصی تحت عنوان (COFAG) ^۷ ایجاد شد و موسسه اعتبار صادراتی اتریش OeKB موظف به رسیدگی به درخواست‌های شرکت‌های بزرگ برای استفاده از این تسهیلات شد. این طرح تنها به صادرکنندگان محدود نمی‌شود و خارج از چارچوب معمول اتریش برای حمایت رسمی از اعتبار صادراتی است.
		اصلاح شرایط و ضوابط رسمی پشتیبانی	فقط کوتاه مدت			تغییرات پوشش ریسک: در راستای تصمیم اخیر کمیسیون اروپا که همه کشورهای که تحت پوشش برخوردار از ضمانت اعتبار صادراتی کوتاه مدت هستند، در قالب ریسک غیرتجاری محسوب خواهند شد، دولت اتریش هم نسبت به پوشش ریسک این کشورها با دوره کمتر از دو سال اقدام کرده است.
		سرمایه در گردش	فقط کوتاه مدت			افزایش تسهیلات: اتریش تسهیلات سرمایه در گردش فعلی خود را افزایش داده است که به صادرکنندگان، وام برای سرمایه در گردش ^۸ معادل حداکثر ۱۰ درصد از گردش مالی صادرات آنها برای شرکت‌های بزرگ یا ۱۵ درصد برای بنگاه‌های کوچک و متوسط ارائه می‌دهد.

⁷ Guarantees In The Context Of The Covid-19 Crisis

⁸ Revolving Loan

کشور	نام موسسه اعتبار صادراتی	نوع اقدامات	کوتاه مدت / میان مدت و یا بلند مدت / هر دو	آیا محدود به بخش های خاصی است؟	آیا محدود به صادرکنندگان خاصی است؟	جزئیات اقدامات اتخاذ شده
		سایر				انعطاف در برنامه: تسهیلات فوری به مبلغ ۱۰۰ میلیون یورو، که امکان پردازش سریع تر برنامه ها را فراهم می کند. این تسهیلات برای صادرکنندگان فعال در زمینه ارائه مراقبت های بهداشتی، حمایت مدنی و پیشگیری از بلایا، آب و فاضلاب و همچنین بخش های مدیریت پسماند، قابل استفاده است.
 آلمان	EULER HERMES	اصلاح شرایط و ضوابط رسمی پشتیبانی				انعطاف در بازپرداخت: آلمان به همراه سایر موسسات اعتبار و بیمه صادراتی، طرح های ویژه اعطای مهلت قانونی به وام گیرندگان که طی آن موظف به پرداخت تحت شرایط قبل نیستند را برای بخش کشتی های مسافربری و هواپیما ایجاد کرده است. هدف از این اقدامات، تثبیت روابط مشتری با صنعت حمل و نقل هوایی و ملی از طریق کمک به ثبات مالی شرکت های هواپیمایی و کشتی های مسافربری است. در این برنامه موضوع به حداقل رساندن ضرر و زیان موسسات اعتبار صادراتی به دلیل عدم پرداخت مطالبات هم مورد توجه قرار گرفته است. تغییرات پوشش ریسک: در مورد ارائه اعتبار صادراتی کوتاه مدت، آلمان مطابق با تصمیم اخیر کمیسیون اروپا در زمینه ارائه این اعتبارات و حذف موقت همه کشورهایی که در فهرست کشورهای دارای ریسک تجاری قرار دارند، دسترسی به پوشش ریسک کوتاه مدت را گسترش داده است.
 مکزیک	BANCOMEXT	اصلاح شرایط و ضوابط رسمی پشتیبانی	هر دو	فقط بخش هایی که مستقیماً تحت تأثیر ویروس کرونا قرار گرفته اند	دسترسی برای کلیه صادرکنندگان	انعطاف در بازپرداخت: مجاز بودن تاخیر سه تا چهارماه در بازپرداخت وام ها

کشور	نام موسسه اعتبار صادراتی	نوع اقدامات	کوتاه مدت / میان مدت و یا بلند مدت / هر دو	آیا محدود به بخش های خاصی است؟	آیا محدود به صادرکنندگان خاصی است؟	جزئیات اقدامات اتخاذ شده
		سرمایه در گردش	فقط کوتاه مدت			افزایش تسهیلات: خطوط اعتباری کوتاه مدت مازاد برای پرتفوی های فعلی
لهستان	KUKE	اصلاح شرایط و ضوابط رسمی پشتیبانی	هر دو	دسترسی کلیه بخش ها	دسترسی برای کلیه صادرکنندگان	<p>تغییرات پوشش ریسک:</p> <ul style="list-style-type: none"> پوشش کامل ریسک تجاری و سیاسی (۱۰۰ درصد) صادرکنندگان و بانک ها که مبادلات صادراتی را تأمین مالی (یا تأمین مالی مجدد) می کنند. ارائه خدمات بیمه صادرات به نمایندگی خارجی شرکت های لهستانی و قراردادهای صنفی <p>تغییرات محتوای ملی:</p> <p>رفع الزام دارا بودن محتوای داخلی برای دریافت اعتبار صادراتی کوتاه مدت و معرفی آن برای اعتبار میان مدت</p>
		تسهیلات جدید	فقط کوتاه مدت	دسترسی کلیه بخش ها	دسترسی برای کلیه صادرکنندگان	<p>KUKE GAP EX یک راه حل برای شرکتهایی است که بیمه نامه مطالبات غیر از KUKE دارند و محدودیت های اعتبار فعلی برای انجام فروش موثر صادرات آنها کافی نیست. KUKE GAP EX+ به کارآفرینانی اختصاص داده می شود که محدودیت های اعتباری موجود آنها لغو شده و یا از پوشش برای خریداران جدید خارجی خودداری کرده اند.</p>
		سایر	هر دو	دسترسی کلیه بخش ها	دسترسی برای کلیه صادرکنندگان	<p>انعطاف در برنامه ها: ساده سازی شیوه های داخلی با توجه به کمیته سیاست بیمه صادرات بین وزارتخانه ای^۹</p>
ترکیه	TURKEXIM	افزایش ظرفیت	هر دو	دسترسی کلیه بخش ها	دسترسی برای کلیه صادرکنندگان	<p>بانک مرکزی ترکیه یک خط اعتباری مازاد به ارزش ۲۰ میلیارد لیر (تقریباً ۳ میلیارد دلار) به اگزیم بانک ترکیه اختصاص داده است تا در قالب برنامه تنزیل مجدد اعتبارات، پرداخت شود. در این برنامه به هر شرکت صادرکننده کالا یا خدمات ترکیه، معادل مبلغ ۳۵۰ میلیون دلار در قالب هر نوع ارزی با نرخ بهره لایبور باضافه ۰٫۸٪ برای دوره یکساله اختصاص می یابد.</p>

^۹ Inter-Ministerial Export Insurance Policy Committee

^{۱۰} برنامه ای اعتباری در خصوص لیر ترکیه و یا ارزهای خارجی با همکاری بانک مرکزی ترکیه با هدف تأمین مالی شرکتهایی که صادرکننده کالا و خدمات کسب ارز خارجی بودند، است.

کشور	نام موسسه اعتبار صادراتی	نوع اقدامات	کوتاه‌مدت / میان‌مدت و یا بلند مدت/هر دو	آیا محدود به بخش‌های خاصی است؟	آیا محدود به صادرکنندگان خاصی است؟	جزئیات اقدامات اتخاذ شده
		اصلاح شرایط و ضوابط پشتیبانی رسمی	هر دو	دسترسی کلیه بخش‌ها	دسترسی برای کلیه صادرکنندگان	انعطاف در بازپرداخت: تمدید دوره بازپرداخت وام‌ها، تمدید مدت زمان انجام تعهدات صادراتی برای وام‌ها، تمدید مدت پرداخت مطالبات صادراتی بدون الزام پرداخت حق بیمه مازاد.
		تسهیلات جدید	فقط کوتاه مدت	دسترسی کلیه بخش‌ها	دسترسی برای کلیه صادرکنندگان	وام مستقیم: هدف از برنامه حمایت تامین مالی موجودی ¹ ، تأمین نیازهای سرمایه در گردش صادرکنندگان و توانایی آنها برای ادامه فعالیت‌های تولیدی خود در شرایط کمبود تقاضا است. شرکت‌هایی که به دلیل لغو سفارشات در فروش موجودی خود با مشکل روبرو هستند، ممکن است از این تسهیلات بهره‌مند شوند. این وام با لیر ترکیه و با حداکثر سررسید ۳۶۰ روز ارائه می‌شود و این تسهیلات تا پایان سال ۲۰۲۰ در اختیار صادرکنندگان قرار خواهد گرفت.
		سرمایه در گردش	فقط کوتاه مدت			انعطاف در بازپرداخت: تمدید دوره بازپرداخت وام‌ها، تمدید مدت زمان برای انجام تعهدات صادراتی وام‌ها.

منبع: OECD

¹ Stock Finance Support Program